

v(e)m, v(e)s, veren, 3.ª pers.: «Com lo rey lo *véu*, stigué admirat de la gran bellea ---» (Ag. I, 352) i molts exs. en tota la obra; *véu*, Ag. III, 224, supra; 1.ª pers.: «Com tot --- fon fet, partim de allí e anam prop de la ciutat en una gran praderia --- e enmig de aquella praderia *vem* una cosa de gran magnificència ---: una gran roca feta de fusta, per subtil artifici ---» (§ 46, Ag. I, 133); 6.ª pers.: «Com lo rey e tots los altres *veren* tan gran abundància de totes coses, foren molt contents» (Ag. I, 25).

En textos de fi E. Mj., hi ha encara e alternant amb i Pf. 5: «Digues, bacallar fols, com t'as poguts aturar 30 florins dels 50 que jo trametia a la dita dona? --- jo-ls vos car venré, que hanc tan mals florins no *vès* ('veiéreu'); e atans-s al dit B, e donà-li ab la daga per lo cap», ms. val. del 3.^r quart del S. XIV (BABL VIII, 384); «*véu* una persona mig viva, poca, en lo carro jaure e finir, e aquella restar», *Quinto Cúrcio*, f^o h-3 (on l'incunable de 1481, per err. tip. postposa *poca* als 5 mots següents). En la 1.ª pers. era *viu* encara en el Ross. fins a la fi del S. XIV almenys, si bé alguns vacilaven entre aquesta forma i l'occitanoide *vi*: en un conjur escrit a Perpinyà l'a. 1397 hi havia «un bon mal de Déu eu *viu*», forma que cal restaurar com imposen el metre i la rima, en lloc de l'alteració que hi va fer el copista: «eu *vi* un bon mal de Jhu. XI» (MilàF, O. C. vi, 184).

És sabut que avui encara es manté en el valencià general el paradigma del temps del *Tirant* en les persones 1, 3 i 6: *io viu, ell véu, ells veren*. Però segons Enric Valor a la part de Mígjorn encara hi ha la *i* fins i tot en la 3.ª persona, si judiquem per la frase «encara que va aparencar que no em coneixia, quan em *viu* va fer un repropí» (que ell va posar c. 1950 al marge del seu *Dfa.*, com a ex. del mot *repropí*).

Val a dir que d'altra banda també havien aparegut ja d'antic les formes febles del perfet, com *ell veé*, almenys si fem cas dels mss. de Lluïl i de la *Cròn.* de Jaume I: «Vengren alt, foc encès en falles, al fenèvol; anaren escometre Don P. e don G. de G. de P. --- e aquels qui eren ab don P. e don G., per la gran multitut que *veeren* venir d'aquels de dins, desempararen-los», Jaume I (Ag., p. 27); «ella se mirà en un bell mirall que tenia, en lo qual *vehé* sa faç», «eyls *veheren* venir lo Gentil, qui anava per la forest», Lluïl (*Merav.* III, cap. 3; *Gentil*, p. 12); «la dita fadrina *veé* lo cel ubert, e *veé* que'l cor de totes les monges se alçà tro al cel», *Eiximplis* (rec. Ag. II, 265).

En aquests i altres semblants casos és possible que la forma feble sigui, almenys en part, deguda als copistes de Lluïl i de la *crònica* de Jaume I, però potser no sempre, car en tot cas el ms. bàsic de les *VidesR.*, que és de la 1.ª meitat del S. XIV, ja porta diversos exs. de la forma feble: *vesé* f° 19r2, *vesec* 94r2, *vec* 50v2, 230r1; i el ms. B, que és de fi del S. XIV, canvia en *vesest* pf. 2 la forma *vist* del ms. principal en el f° 80v1. En les *LlegKimSev.*, c. 1300, l'original, segons el metre, portava «ez enaxí romàs cel loc / con *veeren* que n'isqué foc», v. 1057, però encara era forma minoritària, car el copista (S. XIV) ho canvià en *viren*.

El Subj. Pres. ha estat sempre del tipus *veja, vejam* (VIDEAM). I des d'antic les formes de 2.ª i 5.ª persona s'han usat ja amb funció d'Imp., almenys des de princ. S. XV: «*veges* si lo sopar és aparellat: tu *vide* an ---», JnEsteve (*LiEleg.* t-4-3); «*veges* doncs si mereix principat», «*veges* a quanta viltat se sotmeten», BMetge (*Somni* I, III). «Tot era cremat per la gran seca; *vejau* què fahien tots los animals: se replegaven d'aquella contornada --- cridant a Déu: —Muu! Muu!», StVicentF (*Serm.* II, 21.7). En el període vacilant del S. XIX hi hagué algun cas de contagi d'aquest radical a d'altres formes del verb: la forma de gerundi *vegent* figurava en les proves de *Canigó* (IV, estr. 7 i 19) però el poeta ho corregí en *vegent*, advertit per Balari (*Epist. Verdaguer*, 1885, vol. v, 65).

Abans que aquelles formes d'ús imperatiu manlevades al subjuntiu, havien existit les formes pròpiament imperatives; VIDE donava *veu*, VIDETE donava *veet* > *vet*. Limitem-nos ara a donar-ne un parell de cites, puix que més avall ens hi haurem d'estendre més, a propòsit dels adverbis demostratius del tipus *vet aquí, veus ací*.

Les primitives: «Dix-li: —*Vet* l'apostoli e-ls cardenals qui honren ---», Lluïl (*Blanq.*, *NCl.* II, 154.11). «Déu donà la ley a Moysès --- en la cima de la muntanya; prima volc aparèxer en forma de un ayre espesit: dix Déu: —*Veu* [VIDE] que prenc esta figura, temps vendrà que pendré figura de home», StVicentF (*Quar.*, 295.179). I un parell d'altres textos en què ja s'anuncien les evolucions i contraccions posteriors. «És veritat que jo fuy ladre, e-m crucificaren; e los juheus ab Jhesuchrist --- e demané-li mercè, e perdonà-m mos pecats, e *ve'l*-vos assí que ve, que adés hic serà», *Gènesi de Scriptura*, a. 1451. D'altra banda, quan l'Imp. pl. arcaic *amat, venit*, fou substituït per *amats, venits*, també en lloc d'aquest *vet* es pot trobar *vets*: «*vets* que ab necessitat vos invoque, e *vets*-me de genolls denant vosaltres», *Curial*, 332.

En el fut. i cond. no hi hagué mai ni a l'E. Mj. ni en els segles baixos qui digués altra cosa que *veuré, veurà, veuria* etc., sense mai cap vacil·lació: com a resultat fatal, segons fonètica històrica i morfologia, dels tipus ll. vg. VIDERAJO, VIDER-E(B)A(M) (síncope obligatòria de E, i D > y). És absolutament infundat que vagi existir mai una forma com *verà* en català antic o mitjà; si hom l'ha introduïda en un passatge del text d'Ausiàs és per l'astoradora incompetència lingüística d'Am. Pagès.

El renomament fíldleg sovint sembla tenir punt a mostrar la seva ignorància estúpida de les formes del cat. (ell era «professeur d'Espagnol!»): «Per Déu a mi solament yo no planc / mas a cascú qui 'n tal cas se *veurà*» LXXXIV, 7; a penes cal dir que hi ha *veurà* en el ms. bàsic i d'altres, i que *verà* d'alguns mss. és degut a copistes castellans (és sabuda la gran demanda de textos d'Ausiàs que hi havia a Castella en temps de Montemayor, Garcilasso, Herrera etc.). Ens fem creus de veure que l'ed. *NCl.* hagi respectat aquesta barrabassada d'aquell lleuger i tossut fíldleg. Avui i tot, no hi ha comarca del domini català on les formes no si-